

TOIMINTAKERTOMUS 2024

MAITOHYGIENIALIITTO RY

FÖRBUNDET FÖR MJÖLKHYGIEN RF

SISÄLLYSLUETTELO

	SIVU
1. YLEISTÄ	3
2. HALLINTO JA TALOUS	3
3. VARSINAINEN TOIMINTA	7
4. MAITONÄYTTEIDEN TUTKIMUSTULOKSET	8

1. YLEISTÄ

Vuosi 2024 oli Maitohygienialiiton 64. toimintavuosi. Maitohygienialiitto on perustettu 28.12.1960. Itsenäisenä liittona sen toiminta alkoi 1.4.1961. Liitto jatkoi vuonna 1945 toimintansa aloittaneen Kunnallisen Terveystoimikunnan Maidontarkastusjaoston toimintaa, jonka tehtävät vähitellen siirtyivät Maitohygienialiitolle.

Liiton tarkoituksena on edistää ja kehittää hygieenisen ja kaikin puolin hyvälaatuisen ja turvallisen maidon tuotantoa ja tuotanto-olosuhteita, jalostusta, kuljetusta sekä kaupan pitämistä koko valtakunnan alueella. Liiton tavoitteena on ollut koko sen toiminnan ajan toimia yhteistyöelimenä kaikkien maitohygieniasta kiinnostuneiden tahojen välillä. Siihen liitolla on ollut erinomaiset mahdollisuudet, sillä johtokunnassa ovat edustettuina alan viranomaiset, tutkijat, kuluttajat, tuottajat, kauppa, meijerit sekä rehuteollisuus.

Liitossa on kerätty maidon laatuun ja sen kehittämiseen liittyvää koti- ja ulkomaista tietoa ja tilastoitu sitä. Vuodesta 1952 alkaen tilastoja maidon laadusta on julkaistu liiton ja sen edeltäjän toimintakertomuksen liiteosassa. Koulutus- ja kurssitoiminta on kuulunut liiton tehtäviin koko sen olemassaolon ajan. Liiton sääntömääräisiin tehtäviin kuuluvat myös tutkimustoiminnan harjoittaminen, erityisselvityksien laatiminen, lausuntojen antaminen, aloitteiden tekeminen, yhteydenpito maitoalan sidosryhmiin, tiedottaminen sekä maidon laatuun liittyvien kilpailujen järjestäminen. Sääntömääräisesti liitto voi toimia muillakin vastaavanlaisilla tavoilla tarkoituksensa edistämiseksi.

Vuonna 2024 johtokunnan puheenjohtajana toimi dosentti Suvi Taponen. Liiton toiminnanjohtajana 1.3.-31.12.2024 toimi ELT Virpi Piirainen, joka myös hoiti Walter Ehrströmin säätiön asiamiehen tehtäviä. Varsinaisen toiminnanjohtajan ollessa vanhempainvapaalla 1.1.-29.2.2024, Maitohygienialiiton juoksevia asioita sekä Walter Ehrströmin säätiön asiamiehen tehtäviä hoiti ELK Tuulia Toivanen.

2. HALLINTO JA TALOUS

2.1 Liittokokous

Liittokokous pidettiin 6.5.2024 klo 10.00–11.09 hybridimuotoisena. Johtokunnan puheenjohtaja Suvi Taponen avasi kokouksen, ja hänet valittiin Liittokokouksen puheenjohtajaksi. Sihteeriksi valittiin Virpi Piirainen. Kokouksessa käsiteltiin sääntöjen liittokokoukselle määräämät asiat. Liittokokouksessa esitettiin johtokunnan vuosikertomus, vahvistettiin tilinpäätös ja myönnettiin johtokunnalle ja muille tilivelvollisille vastuuvapaus tilikauden hallinnosta ja tileistä. Kokouksessa hyväksyttiin johtokunnan esittämä toimintasuunnitelma, määrättiin jäsenmaksut sekä johtokunnan jäsenten ja tilintarkastajien palkkiot. Varsinaiseksi tilintarkastajaksi valittiin MGI Tilintarkastus Oy, Harri Saarinen, tarkastamaan

kulumassa olevan vuoden hallintoa ja tilejä. Lisäksi päätettiin johtokunnan kokoonpanosta sekä erovuorossa olevista.

2.2 Jäsenistö

Maitohygienialiitolla oli vuoden 2024 lopussa kahdeksantoista varsinaista jäsentä sekä kaksitoista kannatusjäsentä. Vuoden 2024 aikana Maitohygienialiittoon saatiin rekrytoitua kolme uutta kannatusjäsentä (Faba osk, Koulutuskeskus Brahe sekä Etelä-Suomen lomituspalvelut).

Liiton jäsenistö vuonna 2024

Varsinaiset jäsenet:

Arla Oy
Eläinlääkärihygieenikkojen Yhdistys ry
Hirvijärven Osuusmeijeri
Hämeenlinnan Osuusmeijeri
Iisalmen kaupunki/Ympäristöterveyspalvelut
Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto
Kuusamon Osuusmeijeri
Limingan Osuusmeijeri
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) ry
Osuuskunta Maitokolmio
Osuuskunta Maitomaa
Osuuskunta Satamaito
Oulun kaupunki
Salon kaupunki
Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuolto
Siun Sote
Tampereen kaupunki
Ympäristöterveys ry

Kannatusjäsenet:

Berner Oy
DeLaval Oy
EnviroVet Oy
KiiltoClean Oy
Kinnusen Mylly Oy
Kylmäkärki Oy
Movet Oy
NHK Oy
Teollisuushankinta Oy
Faba osk
Koulutuskeskus Brahe
Etelä-Suomen lomituspalvelut

2.3 Johtokunta ja asiantuntijat

Liiton johtokunta vuonna 2024

Maidontuottajien edustaja

Maanviljelijä Mika Tervo, MTK maitovaliokunta;
varalla maitoasiamies Marjukka Mattio, MTK

Meijerien edustajat

Toimitusjohtaja Katja Kytölä, Hirvijärven osuusmeijeri;
varalla alkutuotantoneuvoja Reetta Kaipainen, Osuuskunta Maitomaa

Hankintajohtaja **Sami Kilpeläinen**, Arla Oy: **varapuheenjohtaja**;
varalla talouspäällikkö Minna Tamminen, Hämeenlinnan osuusmeijeri

Kuluttajien järjestöjen edustaja

Kehityspäällikkö Marita Suontausta, Maa- ja kotitalousnaisten keskus ry
varalla toiminnanjohtaja Anni-Mari Syväniemi, Ruokatieto ry

Elintarvikevalvonnan keskus- tai aluehallintoviranomaisien edustaja

Neuvotteleva virkamies Eveliina Palonen, maa- ja metsätalousministeriö
varalla läänineläinlääkäri Meri Grekula, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (siirtyi kesken kauden Ruokaviraston palvelukseen)

Kunnallisen elintarvikevalvonnan tai paikallisen laboratoriotoininnan edustaja:

Kaupungineläinlääkäri-hygienikko Taina Rahikainen Ibañez, Porvoon ympäristöterveydenhuolto
varalla hygieenikkoeläinlääkäri Jaana Niemi-Aro, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Eläinlääkinnän taikka alan tutkimuslaitoksien edustaja

Dosentti **Suvi Taponen**, Helsingin yliopisto: **puheenjohtaja**,
varalla professori Päivi Rajala-Schultz, Helsingin yliopisto

Johtokunnan asiantuntijat:

Anna Salminen, Päivittäiskauppayhdistys ry
Pirjo Hissa, Hankkija Oy
Marko Naapuri, Ruokavirasto
Olli Ruoho, ETT ry
Pekka Lestinen, maitotilayrittäjä

2.4 Toimihenkilöt ja toimisto

Liiton osa-aikainen toiminnanjohtaja vuonna 2024 oli ELT Virpi Piirainen, jonka työaika oli noin 20 viikkotyötuntia. Toimistotilat vuokrattiin Elintarviketeollisuusliitolta. Liiton toimiston käyntiosoite on Pasilankatu 2, 00240 Helsinki ja postiosoite PL 115, 00241 Helsinki. Sähköpostiosoite on info@maitohygienialiitto.fi sekä etunimi.sukunimi@maitohygienialiitto.fi ja internetsivut: www.maitohygienialiitto.fi.

2.5 Talous

Vuonna 2024 Maitohygienialiitto sai tuloja koulutustoiminnasta, jäsenmaksuista sekä sijoitustoiminnasta. Lisäksi Maitohygienialiitto sai tuloja toimistopalvelujen myymisestä Walter Ehrströmin säätiölle, joka toimii liiton tiloissa ja maksaa tästä sopimuksen mukaista hyvitystä. Toimiston ohella liitto ja säätiö jakavat yhteiset www-sivut.

Tulos 2024

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Varsinainen toiminta				
Tuotot	6 525,22	31 943,84	2 232,02	2 221,78
Kulut				
Henkilöstökulut	-30 564,18	-32 094,77	-33 144,38	-21 675,35
Poistot	-16,80	-22,40	-29,87	-39,82
Muut kulut	-13 964,92	-29 929,20	-10 551,92	-9 901,35
Kulut yhteensä	-44 545,90	-62 046,37	-43 726,17	-31 616,52
Tuotto-/Kulujäämä	-38 020,68	-30 102,53	-41 494,15	-29 394,74
Varainhankinta				
Tuotot	18 795,00	19 995,00	22 920,00	22 420,00
Tuotto-/Kulujäämä	-19 225,68	-10 107,53	-18 574,15	-6 974,74
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	4 633,14	3 888,09	3 611,89	3 159,06
Tilikauden yli-/alijäämä	-14 592,54	-6 219,44	-14 962,26	-3 815,68

3. VARSINAINEN TOIMINTA

3.1 Tiedotus, neuvonta ja yhteistoiminta

Tiedotus ja neuvonta

Maitohygienialiiton internetsivuilla (www.maitohygienialiitto.fi) on perustietoa Maitohygienialiitosta ja suomalaisen maidon laadusta. Uudistuneilla internetsivuilla tiedotettiin liiton toiminnasta vuonna 2024. Maitohygienialiitto tiedottaa tapahtumistaan ja toiminnastaan myös sosiaalisen median kanavilla Facebookissa sekä Instagramissa.

Yhteistoiminta

Maitohygienialiitto toimii yhteistyössä johtokunnassa edustettujen tahojen lisäksi muun muassa seuraavien laitosten ja yhteisöjen kanssa:

- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Eläinten terveys ETT ry
- Helsingin yliopiston Eläinlääketieteellinen tiedekunta
- Hämeen ammatti-instituutti
- Lehmälääkärit.com
- Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden paikallisyksiköt
- Ruokavirasto
- Walter Ehrströmin säätiö sr

Liitto kuuluu jäsenenä seuraaviin järjestöihin:

- Kunnallinen Ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys ry

3.2 Koulutustapahtumat ja tutkimustoiminta

Maitohygienialiitto järjesti vuoden 2024 aikana kaksi maksullista koulutustapahtumaa, joista ensimmäinen Raakamaidon keräily ja kuljetukset lähikoulutuspäivä (12.6.2024) yhteistyössä Ruokaviraston kanssa ja toinen Laadulla on väliä -webinaarisarja (7. ja 27.11.2024). Lisäksi liiton toiminnanjohtaja oli vierailevana luennoitsijana Faba osk:n järjestämässä webinaarissa Vastuullinen lääkintä lypsykarjassa. (5.12.2024). Maitohygienialiitto ei harjoittanut tutkimustoimintaa kertomusvuonna 2024.

3.3 Johtokunnan kokoukset

Johtokunta kokoontui vuoden 2024 aikana neljä kertaa: 5.3., 6.5. (Liittokokous ja johtokunnan järjestäytymiskokous) sekä 10.9.2024.

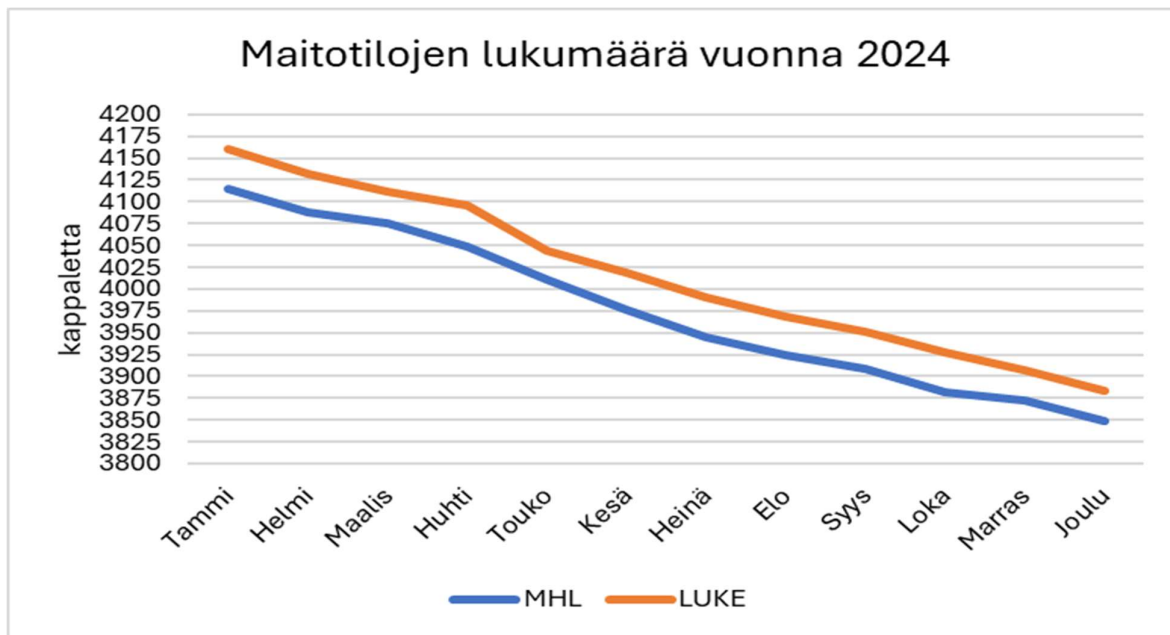
3.4 Tuottajamaidon laatutilastot

Tuottajamaidon valtakunnallista laatua seurataan Maitohygienialiiton keräämien tilastojen avulla. Meijerit toimittavat 1–2 kuukauden välein tiedot tuottajamaidon laadusta Maitohygienialiitolle, joka kokoaa tilastot. Vuoden 2024 lopussa Maitohygienialiitto vastaanotti maidon laatutietoja 3848 (v.2023: 4163) tilalta, eli tilasto kattaa 99 % suomalaisista maitotiloista. Suomalainen maito on korkealaatuista ja se kestää erittäin hyvin kansainvälisen vertailun. E-luokan maidon osuus vuonna 2024 oli 96,8 % (2023: 97,2 %). Vuoden 2024 lopussa meijeriin maitoa toimittavista tiloista automaattilypsytilojen osuus oli 34,7 % (2023: 31,5 %) ja luomutilojen osuus 2,4 % (2023: 2,4 %) maitotiloista. Vuonna 2023 mikrobilääkejäämiä todettiin 21 näytteestä (2023: 24 kpl).

4. MAITONÄYTTEIDEN TUTKIMUSTULOKSET

1. Maidontuotanto Suomessa

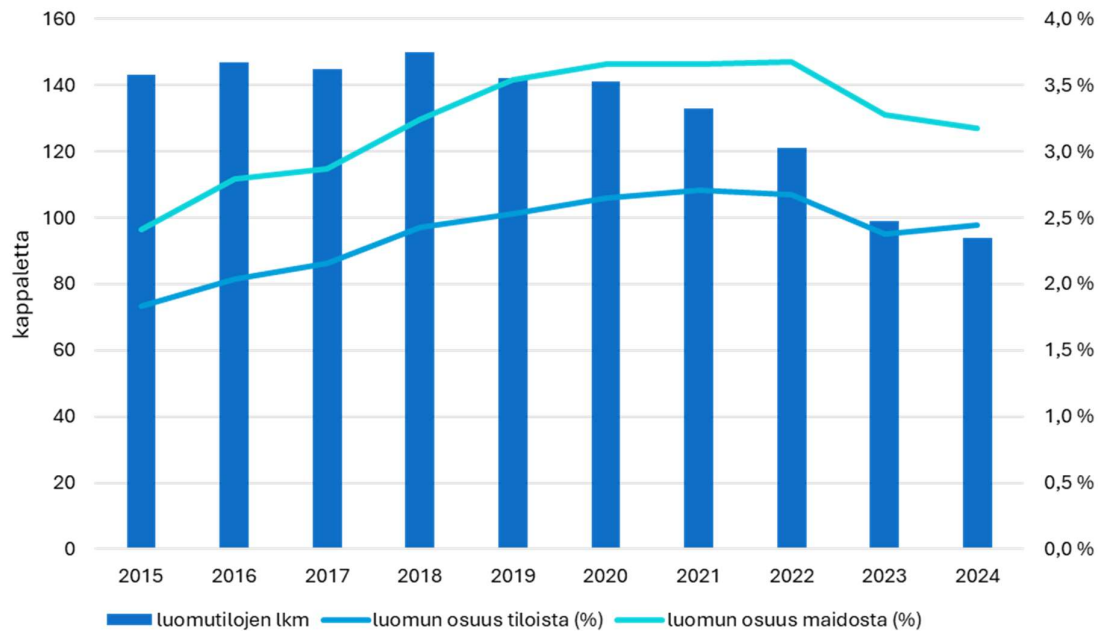
Maidontuottajien määrä väheni Suomessa vuoden 2024 aikana (Kuva 1). Luonnonvarakeskuksen (LUKE) tilastotietokannan mukaan Suomessa oli vuonna 2024 keskimäärin 4016 (2023: 4364) maidontuottajaa (Luke 2024). Maitohygienialiitto vastaanotti maidon laatutietoja meijeriin maitoa toimittaneilta tiloilta, joita oli vuonna 2024 keskimäärin 3975 (2023: 4318) kappaletta.

Kuva 1. Maitotilojen lukumäärä vuoden 2024 Maitohygienialiiton (MHL) sekä Luonnonvarakeskuksen (LUKE) aineistoissa. MHL:n tilasto kuvaa maitoa meijeriin toimittaneita tiloja. LUKE:n tilasto edustaa maidontuotantotilojen kokonaismäärää Suomessa.

1.1 Luomumaidontuotanto

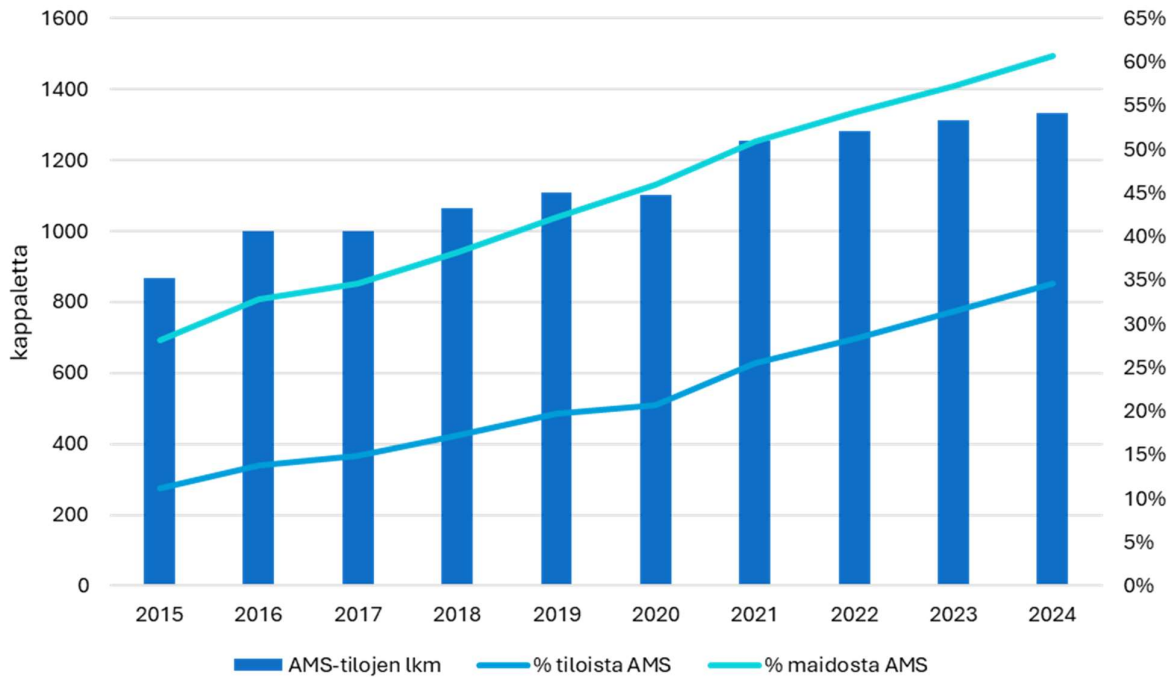
Luomumaidon tuottajien määrä väheni edelleen vuonna 2024 (Kuva 2). Luomumaidon tuottajia oli keskimäärin 94 (2023: 99) kappaletta. Vuoden lopussa luomumaidontuottajien määrä oli 92 kappaletta Luonnonvarakeskuksen (Luke 2024) ja 94 kappaletta Maitohygienialiiton tilastojen perusteella. Vuoden 2024 lopussa meijereille toimitetusta maidosta luomumaidon osuus oli 3,2 % (2023: 3,3 %) eli 0,1 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2023 (Kuva 2).

Kuva 2. Luomumaitoa tuottavien tilojen lukumäärä sekä luomumaidon tuotanto suhteessa maidontuotannon kokonaismäärään vuosina 2015–2024. Luomun osuus maidosta kuvaa meijeriin toimitetun luomumaidon määrää suhteessa koko vuonna meijeriin toimitettuun maitomäärään.

1.2 Automaatti- eli robottilypsytilat (AMS)

Kymmenen vuoden aikana maidontuotanto on keskittynyt automaattilypsytiloille (AMS-tilat) ja niillä tuotettu maitomäärä on yli kaksinkertaistunut (Kuva 3). Maitohygienialiiton tilastoissa automaattilypsytilojen (AMS) määrä kasvoi vuoden 2024 aikana kolme prosenttiyksikköä edellisvuoteen verrattuna (Kuva 3). Tiloja oli vuoden 2024 lopussa 1334 eli 35 % maitotiloista (2023: 1311, 31 %) ja niillä tuotettiin 61 % (2023: 57 %) koko vuonna meijereihin toimitetusta maitomäärästä (Kuva 3).

Kuva 3. Automaatti- eli AMS-tilojen lukumäärä sekä maidontuotanto AMS-tiloilla suhteessa maidontuotannon kokonaismäärään vuosina 2015–2024. Maidosta AMS kuvaa meijeriin toimitetun automaattilypsytiloilla tuotetun maidon määrä suhteessa koko vuonna meijeriin toimitettuun maitomäärään.

2. Maidon jakautuminen laatuluokkiin

Suomessa raakamaidon tuottajahinta määräytyy laatuluokan perusteella (Taulukko 1). Nämä luokat ovat erinomainen E-, hyväksyttävä I- ja elintarviketuotantoon kelpaamaton II-luokka, joiden raja-arvot määräytyvät maidon sisältämien solu- ja bakteerilukujen perusteella. Lisäksi E- tai I-luokan maidossa ei saa esiintyä mikrobilääkejäämiä tai muita vierasaineita.

Taulukko 1. Raakamaidon laatuinnoinnin luokituksen perusteet.

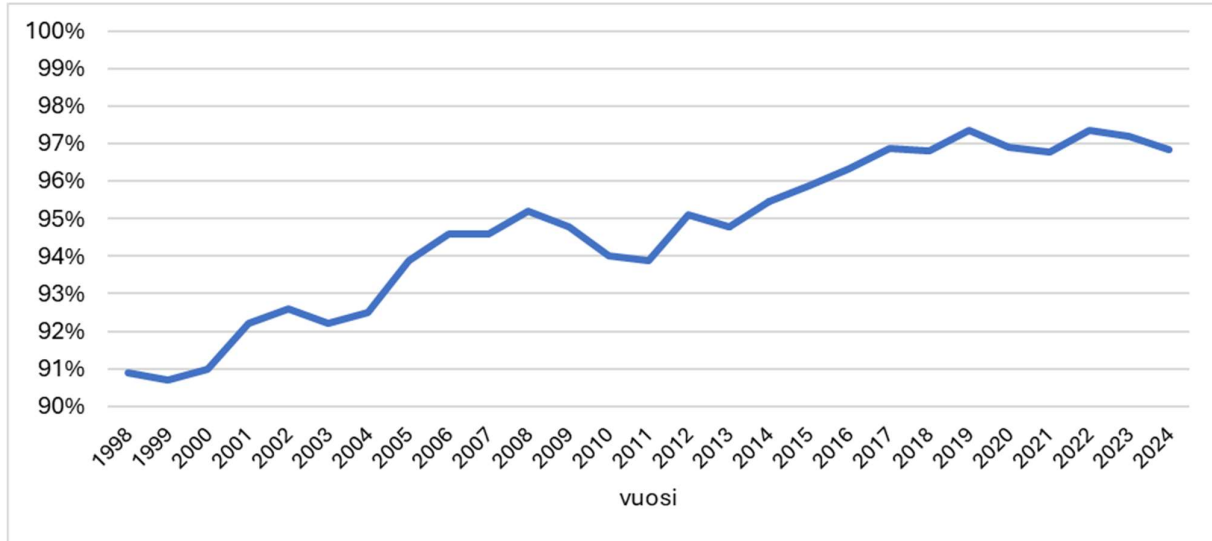
Luokka	Somaattisten solujen määrä/ml (geometrisen keskiarvo, 3 kk, liukuva)	Bakteeripesäkkeitä muodostavien yksikköjen määrä/ml (geometrisen keskiarvo, 2 kk, liukuva)
E	< 250 000	< 50 000
I	250 000–400 000	50 000–100 000
II	> 400 000	> 100 000

2.1 E-luokka

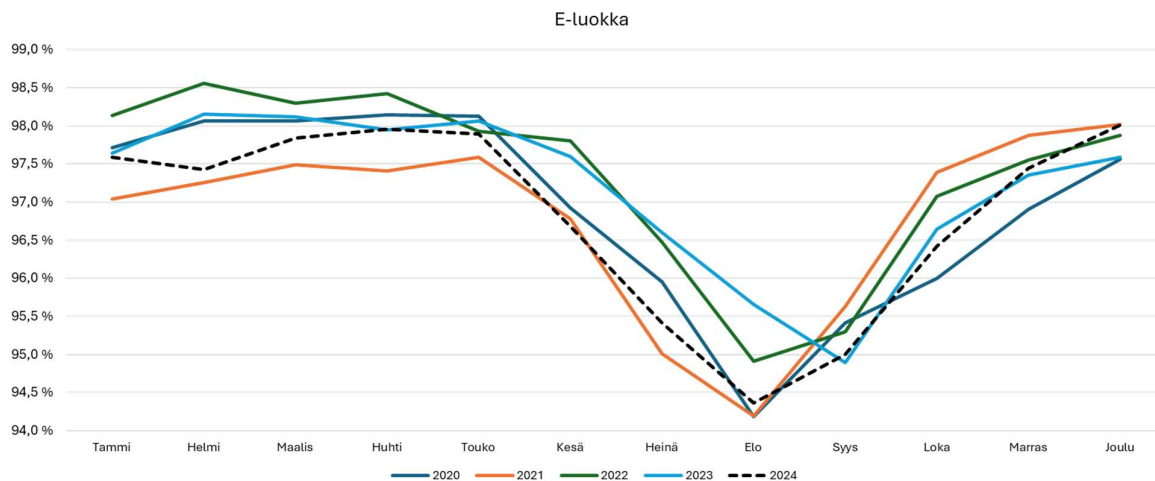
Vuonna 2024 parhaimman laatuluokituksen eli E-luokan osuus meijereihin toimitetusta maidosta oli 96,8 % (2023: 97,2 %) (Kuva 4). Maidosta yli 90 % on ollut laatuluokassa E vuodesta 1998 lähtien ja

E-luokan maidon osuus on noussut huomattavasti viimeisen 25 vuoden aikana (Kuva 4). E-luokan osuus ylsi parhaimmillaan 98 %:iin huhti- ja joulukuussa 2024 (Kuva 5). Keski- ja loppukesästä E-luokan maidon osuus on tyypillisesti muita vuodenaikoja matalampi (Kuva 5).

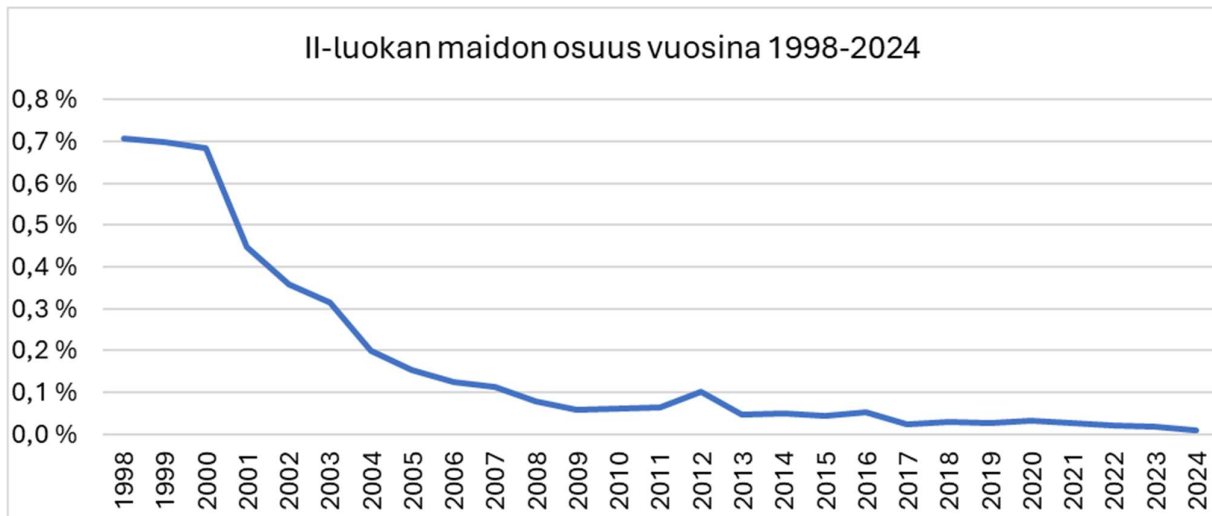
Kuva 4. E-luokan maidon osuus meijeriin toimitetusta maidosta vuosina 1998–2024 Maitohygienialiiton aineistossa.

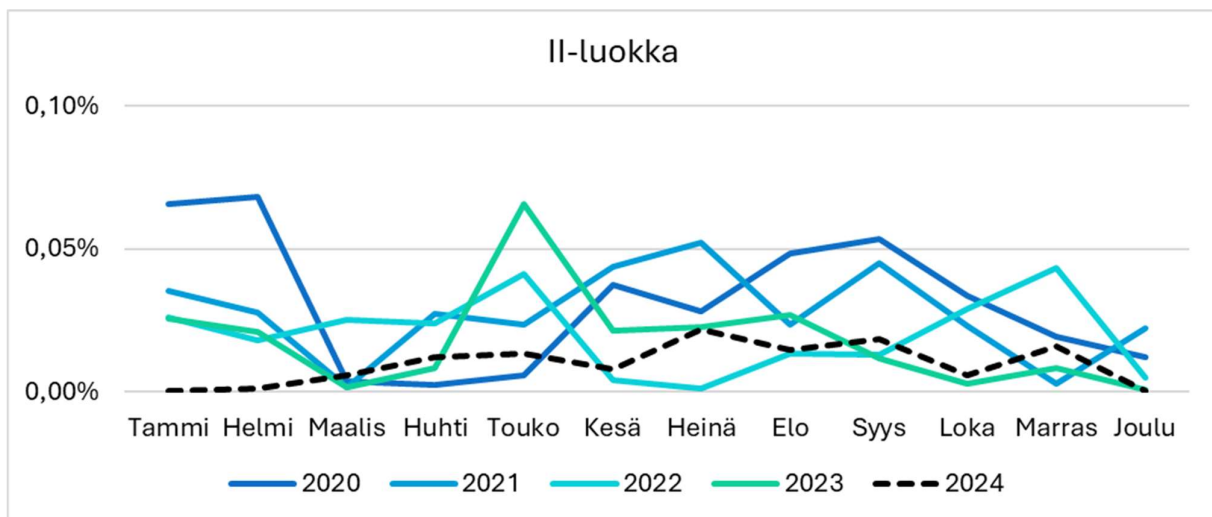
Kuva 5. E-luokan maidon osuus meijeriin toimitetusta maidosta eri kuukausina vuosina 2020–2024.

2.2 II-luokka

Vuonna 2024 II-luokan eli elintarviketuotantoon kelpaamattoman maidon osuus oli 0,01 % (2023: 0,02 %) meijereihin toimitetusta maidosta eli selvästi suurempi verrattuna edellisvuosiin (Kuva 6). Vuonna 2024 II-luokan maidon osuus oli keskimäärin korkeimmillaan heinäkuussa (0,022 %) ja alhaisimmillaan tammikuussa (0,0002 %) (Kuva 7). Tulokset vastaavat hyvin aikaisempien vuosien trendiä.

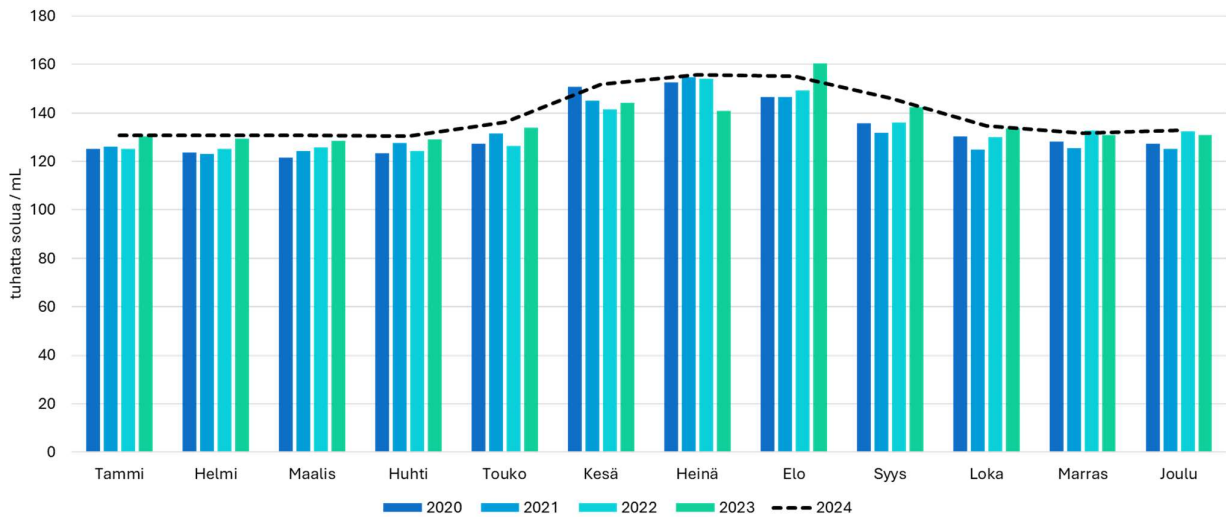
Kuva 6. II-luokan maidon osuus meijeriin toimitetusta maidosta eri kuukausina vuosina 2020–2024.

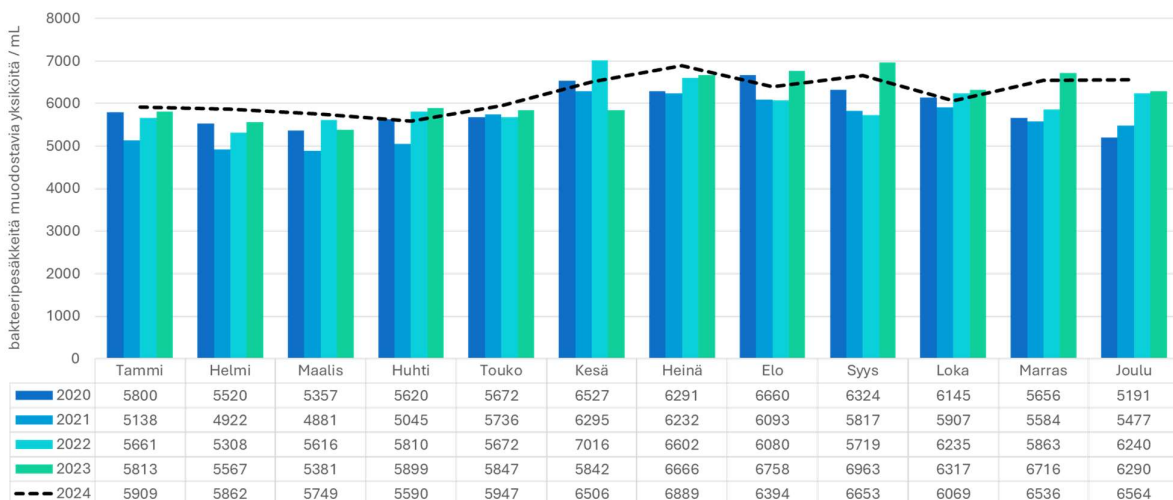
Kuva 7. II-luokan maidon osuus meijeriin toimitetusta maidosta vuosina 1998–2024 Maitohygienialiiton aineistossa.

3. Raakamaidon solu- ja bakteeriluvut

Vuonna 2024 solu- ja bakteerilukujen geometriset keskiarvot olivat aikaisempaan vuoteen verrattuna samansuuntaiset (Kuvat 8–9). Raakamaidon solulukujen geometrinen keskiarvo vuonna 2024 oli 139 000 solua/ml (2023: 136 000 solua/ml) (Kuva 8). Bakteerilukujen valtakunnallinen geometrinen keskiarvo vuonna 2024 oli 6204 pmy/ml (2023: 6172 pmy/ml) (Kuva 9). Luvut olivat etenkin loppukesästä korkeampia kuin muina vuodenaikoina, joskin bakteerilukujen osalta nähdään enemmän vaihtelua koko vuoden mittaan verrattuna solulukuihin.

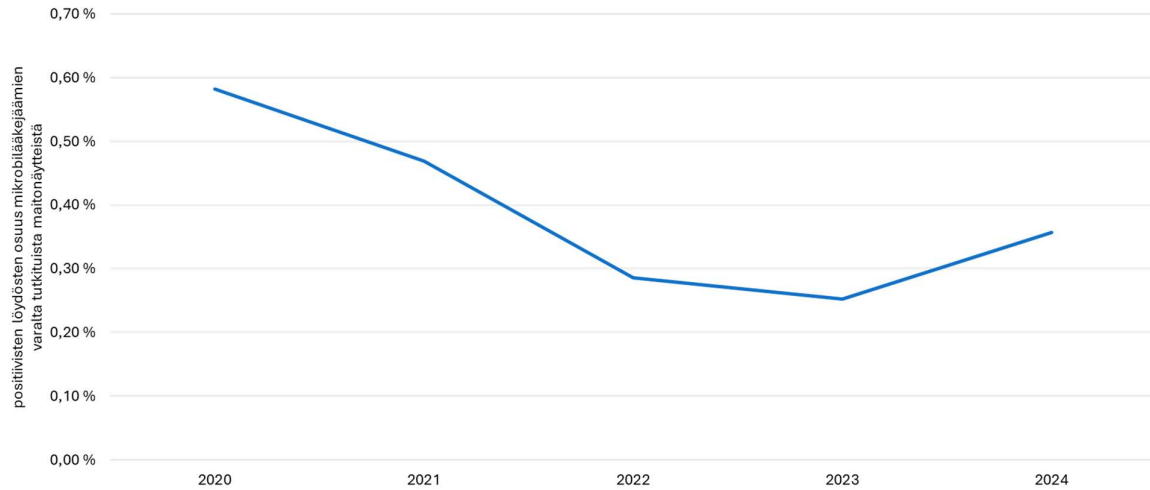
Kuva 8. Raakamaidon solulukujen geometriset keskiarvot eri kuukausina meijeriin toimitetusta maidosta eri kuukausina vuosina 2020–2024.

Kuva 9. Raakamaidon bakteerilukujen geometriset keskiarvot eri kuukausina meijeriin toimitetusta maidosta eri kuukausina vuosina 2020–2024.

4. Maidon mikrobilääkejäämät

Mikrobilääkejäämiä esiintyy suomalaisessa raakamaidossa hyvin vähän. Kaikki maitokuormat tutkitaan mikrobilääkejäämien varalta ja maitoa, jossa todetaan mikrobilääkejäämiä ei jalosteta elintarvikkeeksi. Valtaosa meijereistä käyttää järjestelmää, jossa jokaiselta tilalta otetaan maidon noutamisen yhteydessä näyte tarvittaessa tutkittavaksi mikrobilääkejäämien varalta. Tilakohtaiset näytteet analysoidaan, jos koko maitokuorman testauksessa saadaan positiivinen tulos. Vuonna 2024 mikrobilääkejäämiä tutkittiin meijerissä 5881 tilamaitonäytteestä; näistä mikrobilääkejäämät todettiin 21 näytteestä eli 0,36 %:ssa näytteistä (2023: 24, 0,25 %) (Kuva 10).

Kuva 10. Positiivisten mikrobilääkejäämälöydösten osuus niiden varalta tutkituista maitonäytteistä meijereissä vuosina 2020–2024.